

“Zēns, kuram patika brieži” ir viena no aizraujošākajām grāmatām šajā sērijā. Bjorks apliecina savu meistarību un prasmi izklaidēt. Sižets ir aizraujošs, lieliski izplānots, ar vairākiem negaidītiem pavērsieniem. Nobeigums vienlaikus biedē un stindzina... Turklāt Bjorkam ir unikāls rakstības stils, kurā brīžiem ieskanas pat muzikāls ritms.

Verdens Gang

Bjorks ir lielisks stāstnieks, viņš vienmēr atrod atjautīgu risinājumu. Kad lasītājam jau šķiet, ka visu ir uzminējis, Bjorka sižets met negaidītu līkumu, un spriedze saglabājas līdz pēdējai lappusei. Tā arī jābūt labā kriminālromānā, un tā ir arī šajā grāmatā – “Zēns, kuram patika brieži”.

Nettavisen

Bagātīga, tumša iztēle... Jau no pirmajām grāmatas lappusēm nepamet vēlme uzzināt atrisinājumu. Bjorks māc aizraut, un Munks un Krīgere veido komandu, kuru labprāt gribētos iepazīt tuvāk.

Trønder-Avisa

Bjorks savu trillerus rakstošo kolēģu vidū izceļas ar literāro talantu. Viņa grāmatu tēlainība ir tiešām oriģināla, turklāt viņam izdodas radīt tādus otrā plāna tēlus, kuru likteņi lasītājam patiešām rūp. Spriedze un neziņa saglabājas līdz pašām grāmatas beigām.

Adresseavisen

Neiespējami aizraujošs! Jēziņ, kā viņš raksta, šis Samuels Bjorks! Kāds draivs! Kāds ātrums! Kāda spriedze! Kādi negaidīti likloči! Un tie brīnišķīgie izmeklētāji! 416 lappuses – un nevienas garlaicīgas! Nevienas nesvarīgas detaļas. Un nobeigums... Reāls spridzeklis!

Bjørnebok, Blog

SAMUEL BJØRK

GUTTEN

SOM ELSKET RÅDYR

SAMUELS BJORKS

ZĒNS,
KURAM PATIKA BRIEŽI

No norvēģu valodas tulkojis
Māris Tīts

821.113.5-31
Bj 600

Samuel Bjørk

GUTTEN SOM ELSKET RÅDYR

Copyright © Samuel Bjørk 2018
Published by agreement with Ahlander Agency.
Cover design © 2023 Barbara Baloghová
Cover images © Shutterstock

Samuels Bjorks

ZĒNS, KURAM PATIKA BRIEŽI

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA
Projekta vadītāja *Una Orinska*
Redaktore *Elīna Vēja*
Korektores *Diāna Graudiņa, Zinta Stikute*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*
Vāka dizainu adaptējusi *Ilze Isaka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-793.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Māris Tits, 2023
© Literārā apdare, mākslinieciskais noformējums, izdevums latviešu valodā
Apgāds Zvaigzne ABC, 2023
ISBN 978-9934-32-044-6

Bija 1999. gada Ziemassvētku vakars, un kāds vecs vīrs pa klintāju devās no Oslo uz Hemsedāli. Septiņdesmit vienu gadu vecais atraitnis bija cimojies pie meitas un svinējis Ziemassvētkus. Šis ceļš viņam patika divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, pilsētā viņš nejutās laimīgs. Bija labi tikt prom no cilvēkiem un viņu nemitīgajām vajadzībām. Otrkārt, visapkārt pletās ārkārtīgi skaista daba. Meži, tāles, kalnu virsotnes, ūdens – visi gadalaiki vienlīdz brīnišķīgi. Norvēģija tās labākajā izpausmē. Patiess skaistums, cik tālu vien sniedzas skatiens. Ziema šogad bija sākusies agri, un, kad bija uzsnidzis burvīgais sniegs, ceļš atgādināja mierīgu un skaistu ainavu pastkartē. Parasti. Vecajam vīram bija redzes traucējumi, un viņš bija izmisīgi centies doties ceļā iespējami agrāk, lai varētu izbaudīt braucienu uz mājām. Gaismā. Bet, nē, šoreiz viņam nebija izdevies laikus tikt ārā pa durvīm. Tumsa. Viņš par to nepriecājās. Viena lieta ir sēdēt mājās pie kamīna – tad nav nekādas vainas, tad nav pilnīgi nekādu iebildumu pret zemeslodes pagriešanos tā, ka ir pienākusi viņa kārtā būt nakts ieskautam, nē, tas varēja būt patiešām mājīgi. Ieliet sev glāzītē kādu labu dzērienu. Saritināties zem segas uz dīvāna, kad ārā mostas meža zvēru naksnīgā dzīve un sals pieņemams spēkā, liekot biežajām gulbalku sienām brakšķēt. Bet mašīnā? Tik tālu no mājām? Nē, tas viņam nepatika. Vecais vīrs samazināja ātrumu un piebāza seju vēl tuvāk vējstiklam. Viņš bija iegādājies jaunas tālās gaismas automašīnai. Spēcīgus starmešus tādām ārkārtas situācijām kā šī, un viņš tos ieslēdza, kad debesis apmācās, aizsedzot pēdējo vājo gaismiņu, ko bija devis mēness. Pēkšņi iestājās ledaini auksta un

piķa melna tumsa. Vecais vīrs ievilka elpu un patiesībā kādu mirkli apsvēra, vai vajadzētu apstāties un nogaidīt. Ak Dievs, tās, protams, bija galīgās muļķības. Ārā bija gandrīz divdesmit grādi zem nulles, un viņš bija tālu no apdzīvotas vietas. Vienkārši vajadzēja saņemties un braukt tālāk. Tikt galā, cik labi vien iespējams. Vīrs grasījās ieslēgt radio, lai atrastu kādu programmu, kura palīdzētu palikt nomodā, kad tālās gaismas piepeši trāpīja kaut kam, kas lika viņam satrūkties.

Nolādēts!

Uz ceļa kāds stāvēja.

Kas...?

Piecdesmit metri.

Divdesmit metri.

Desmit metri.

Viņš izmisīgi spieda bremžu pedāli, sirds vai lēca pa muti laukā, pirkstu kauliņi uz stūres kļuva balti, pasaule gandrīz sagruva viņa acu priekšā, un tad mašīna beidzot apstājās.

Septiņdesmit vienu gadu vecais vīrs palika sēžam, tverot pēc elpas.

Kas, pie velna, tas ir?

Viņam priekšā uz ceļa stāvēja mazs zēns.

Nekustēdamies.

Sazilējušām lūpām.

Ar brieža ragu virs galvas.

I

2013. GADA APRĪLIS

1

Desmitgadīgais zēns ar cirtainiem matiem sēdēja airu laiviņas pakalgalā un centās izturēties pēc iespējas klusāk. Viņš pameta skatienu uz tēvu, kurš atradās pie airiem, un juta, kā sirdī ielīst siltums. Atkal ciemos pie tēta. Beidzot. Bija pagājis krietns laiks kopš pēdējās tikšanās reizes, kad mamma bija uzzinājusi par toreiz notikušo. Tēta mājā tālu mežā, gandrīz klintājā, – tajā, ko mamma sauca par būdu. Zēns bija mēģinājis skaidrot – tas nav svarīgi, ka tētis negatavo tādas vakariņas kā viņa un smēķē istabā, kur atrodas arī ierocis. Tas taču bija domāts rubeņu, nevis cilvēku šaušanai, bet mamma pat negribēja klausīties. Vairs nekādu apmeklējumu, viņa pat bija izsaukusi policiju – varbūt ne īsti policiju, katrā ziņā kādu, kurš bija atnācis un runājis ar viņu pie virtuves galda, izdarot pierakstus bloknotā. Pēc tam viņš tēti vairs nebija redzējis. Līdz šai dienai.

Desmit gadu vecais zēns gribēja pastāstīt, kādas grāmatas kopš pagājušās reizes ir izlasījis. Par makšķerēšanu. Bibliotēkā. Ka ir apguvis daudzus vārdus – sīga, šmerliņš, zandarts, forele, lasis – un zina, ka tādos ūdeņos kā šie līdaku nav, jo tām patīk slēpties niedrēs. Niedru šeit nebija, tikai muklājs līdz pašai ūdensmalai, bet viņš neko neteica. Zēns zināja, ka makšķerējot nedrīkst runāt, ja nu vienīgi ļoti, ļoti klusā balsī un tikai tad, ja tētis uzsāk sarunu.

“Šogad pirmais brauciens pa ezeru,” tēvs klusu sacīja, nosmaidot bārdā.

“Katru reizi vienlīdz burvīgi,” zēns čukstēja, atkal sajūtot pakrūtē jauko siltumu, kad ieraudzīja, ka tēvs viņam piemiedz ar aci.

Zēns bija mēģinājis to izskaidrot mammai neskaitāmas reizes. Par tēti. Ka viņam ļoti patīk būt šeit. Patīk, ka aiz loga ir putni. Patīk tas, kā smaržo koki. Un ka naudai ne vienmēr ir nozīme un tētis nav vainīgs, ja neviens negrib pirkt viņa zīmējumus; ka ir iespējams ēst vakariņas, pirms tam nenomazgājot rokas, bez galdauta. Bet mamma negribēja to pat dzirdēt, un vārdus dažreiz bija pavisam grūti atrast, tāpēc viņš vienkārši bija pārtraucis censties.

Būt kopā ar tēti.

Viņš paskatījās uz mākoņiem un cerēja, ka tie drīz pazudīs. Spīdēs zvaigznes. Tieši tad būs zivis. Viņš atkal pievērsa acis tēvam, viņa spēcīgajām rokām, kas klusi cilāja airus pa teju piķa melno ūdeni, un gribēja teikt, ka arī viņš ir mazliet trenējies un drīz varēs to darīt pats, airēt laivu, bet neko neteica. Zēns negāja uz fitnesa centru, ko apmeklēja mamma, bērniem tur nebija atļauts atrasties, bet viņš bija trenējies mājās, istabā; nu jau gandrīz pusgadu katru pēcpusdienu viņš izdarīja atspiešanos un, jā, bieži bija skatījies spogulī, taču muskuļi nebija kļuvuši daudz lielāki. Tomēr viņam vismaz bija plāns. Iespējams, nākamvasar izdosies. Zēns ar cirtainajiem matiem bija iztēlojies, kā tas būs. Viņš ienāks pa durvīm ar mugursomu plecos, varbūt uzvilcis tādu T kreklu, kādi ir vīriešiem mammas fitnesa centrā, ar stiprām rokām, lieliem muskuļiem – ar tādiem mierīgi varētu airēt, un tētis atpūstos uz sola laivas pakaļgalā, kamēr viņš pats cilātu airus.

“Kas gan ir makšķerēšana bez alus,” tēvs nočukstēja un vēlreiz piemiedza aci, tad noliecās un atvēra vēl vienu no zaļajām bundžām, kas gulēja laivas dibenā.

Zēns pamāja ar galvu, lai gan zināja: šī ir viena no lietām, par ko mamma bija runājusi ar tiem, kuri bija atnākuši, – ka tētis pārāk daudz dzerot un tas esot bezatbildīgi. Ezers. Noslēpumainais, dzidrais ūdens klintājā, par ko daudzi nezina. Un tagad viņi abi šeit ir kopā, tāpēc viņš centās par to nedomāt. Mamma bija teikusi – vairs tā nebūs. Nekādas ciemošanās pie tēta. Šī varbūt ir pēdējā reize.

“Pirmais metiens?” čukstēja tēvs, iecēlis airus laivā.

“Mušīņu vai vizuli?” zēns čukstēja pretī, zinot, ka tas ir svarīgi, pat ja vēl līdz galam nebija sapratis, kāpēc.

Tēvs iedzēra vēl vienu malku no alus bundžas, palūkojās augšup uz mākoņiem un tad pārlaida skatienu tumšajam ezera ūdenim.

“Kā tu domā?”

“Vizuli?” mazliet nedroši minēja zēns, bet juta, ka nokņūd vaigi, kad tēvs pamāja ar galvu, uzsmaidīja viņam un atvēra skārda kastīti, kas gulēja viņam blakus uz sola.

“Mušīņai par tumšu, vai ne?”

“Tieši tā,” zēns atbildēja un paskatījās augšup; uz brīdi izlikās, ka nav pamanījis – debesis nav tik zvaigžņotas, kā vajadzētu.

“Ņem,” sacīja tēvs, kad bija piestiprinājis raibo āķi auklas galā.

Mirkli, kad zēna rokas satvēra tēva iedoto makšķeres kātu, bija teju svinīgs, un, lai gan zināja, ko tēvs teiks, zēns izlikās, ka tas ir kas nedzirdēts, kad tēvs pačukstēja:

“Īsiem piegājieniem, lai neaizsniedz dibenu, labi?”

“Labi,” sacīja zēns, atvēzējot makšķeri pār laivas malu.

Turēt stingri. Pacelt kātu. Nolaist zemāk. Vienkārši palaist vaļā istajā brīdī. Puika ar cirtainajiem matiem vēlreiz sajuta siltumu plūstam caur ķermeni, ieraugot, kā viņu vēro tēvs, kurš teica, ka viņš visu ir izdarījis pareizi, kad krāsainais āķis lidoja pa gaisu un ar gandrīz nedzirdamu šļakstu trāpīja ūdenī.

“Ne pārāk stipri,” tēvs čukstēja, atvērdams vēl vienu alu. “Pievelc. Uzmaniģi.”

Zēns izdarija, kā tēvs bija licis, un sajuta vēlēšanos pateikt mammai, ka viņai nav taisnība. Laiva. Ūdens. Viņš vēlētos būt kopā ar tēti. Tieši tā, kā teica cilvēki ar bloknotiem. Varbūt viņš pat varētu pārcelties uz šejieni. Barot putnus. Palīdzēt tikt galā ar mājas jumtu. Salabot kāpnēs, kur dēļi bija izlodzījušies. Viņš tik ļoti aizrāvās ar šīm domām, cik jauki tas varētu būt, ka gandrīz aizmirsā – viņam rokās ir makšķere.

“Zivs!”

“Kas?”

“Tev ir pieķēries!”

Puisēns iztrūkās, redzot, ka makšķeres kāts saliecas. Viņš grieza spoli, bet tā gandrīz negribēja kustēties.

“Liela!” iesaucās zēns, pavisam aizmirsis, ka jāievēro klusums.

“Muļķības,” sacīja tēvs, virzīdamies uz laivas pakaļgalu. “Ar pirmo metienu diez vai. Vai nav ieķēries dibenā?”

“Es... tā... nedomāju... vis...” teica zēns, griežot, cik spēdams; smagums bija tik liels, ka laiva lēnām tuvojās krastam.

“Drīz būs klāt,” tēvs pasmīnēja un pacēla rokas pār laivas malu. “Sasodīts!”

“Kas ir?”

“Neskaties, Tomas!” tēvs pēkšņi iesaucās, kad virs ūdens parādījās tas, kas bija uzķēries uz āķa.

“Tēt?”

“Gulies laivā! Neskaties!”

Viņš tik ļoti gribēja paklausīt, bet ausis to neuztvēra.

“Tēt?”

“Gulies, Tomas, neskaties!”

Bet viņš tik un tā palūkojās.

Lejup uz meiteni, kura gulēja ūdenī.

Zilganbalta seja.

Atvērtas acis.

Ūdenī plandošas drēbes, kas viņai bija mugurā. To bija pārāk maz, lai tādā izskatā staigātu pa mežu.

“Tēt?”

“Gulies, Tomas! Velns lai parauj!”

Zēns nespēja ieraudzīt ko vairāk, pirms tēvs pielēca viņam klāt.

Un nogrūda viņu laivas dibenā.

2

Nebija taisnība, ka Karulīne Berga baidītos no lidošanas. Viņa to izmantoja tikai kā attaisnojumu. Patiesībā Karulīnei vispār bija bail kaut kur braukt. Viņai vislabāk patika mājās. Viņai patika rutīna, nē – viņai bija *nepieciešama* viņas rutīna.

“Vai tu nevari atbraukt ciemos, mammu?”

“Es gribētu, Viviana, bet tu taču zini, kā es baidos lidot...”

“Bet vai tu nevari braukt ar vilcienu, mammu?”

“Un sešpadsmit stundas atrasties ieslēgtai skārda bundžā kopā ar cilvēkiem, kurus es nepazīstu?”

“Nē, es to saprotu, tomēr ļoti vēlos, lai tu redzētu, kā es dejoju!”

“Esmu redzējusi tevi dejojām, Viviana. Neskaitāmas reizes.”

“Jā, bet tas nav kultūras nams Būdē. Šī ir Oslo opera, mammu. Opera! Vai teicu, ka esmu dabūjusi vietu Aleksandra Ekmana trupā? Es dejošu “Gulbju ezerā”. “Gulbju ezerā”! Vai nav lieliski?”

“Viviana, tas ir absolūti brīnišķīgi. Apsveicu, mīļā!”

“Tu tur viena pati galīgi iesūnosi, mammu. Vai nevari atbraukt uz Oslo? Aiziesim uz restorānu. Vai zini “*Maaemo*”? Tas ir *Michelin* ceļvedī. Un vispār – vai mēs nevarētu...”

Bija skaidrs, ka viņa grib redzēt savu meitu dejojām.

Ak Dievs, viņa to vēlējās vairāk par visu!

“Satiksimies, kad pārbrauksi mājās, labi?”

“Protams, mammu. Man tagad jāskrien uz mēģinājumu. Vai tev viss kārtībā?”

“Viss ir labi, Viviana, nedomā par mani.”

“Labi, mammu, drīz parunāsim.”

“Noteikti.”

Ak kungs, kad tas bija sācies?

Dienas tikai nāca un zuda.

Kur bija palikusi viņas dzīve?

Dzīve, par kādu viņa bija sapņojusi?

Karulīne bija četrdesmit divus gadus veca, bet jutās tā, it kā viņai būtu simts. Katru sestdienu garneļu sviestmaize restorānā “*Sydvest*”; tas netika teikts skaļi, bet sirdī viņa zināja, ka par viņu smejas. Draudzenes. Tās pašas no Būdē vidusskolas. Izlaiduma laiks, un tieši viņa bija tā, kurai kaut ko vajadzēja sasniegt. Indiju. Āfriku. Lasīt ābolus Gvatemalā. Spēlēt ģitāru Amsterdamas ielās. Pārējām ne, viņas neko negrasījās darīt, tikai precēties, dzemdēt bērnus, tikt pie darba pašvaldībā, *Rema* lielveikalu ķēdē, neizbraucot no Būdē, vai darīt kaut ko tamlīdzīgu. Bet tagad šķita, ka visas ir izbraukājušas pasauli krustu šķērsu, tikai ne Karulīne.

Aizpērnajā pavasarī Viviana bija devusies uz iestājeksāmenu Oslo. Drosmīgā, mīlā Viviana, viņa, kura bija uzradusies tik pēkšņi, gandrīz kā debesu dāvana. Būdē lidlauks. No turienes lidmašīnas devās uz visu pasauli un NATO karavīri atlidoja uz mācībām. Karulīnei Bergai bija divdesmit, viņa bija bezrūpīga. Viņš bija anglis un atstāja Karulīni ar lielu puncu un bez viņa adreses.

Vai tā bija viņa vaina?

Lūks Mūrs no Līdsas, izskatīgais pilots ar tumšajiem, cirtainajiem matiem.

Tu nekad nekur neesi ceļojusi, Karulīne?

Nē, tikai tu pati esi vainīga.

Viņa dzīvoja nelielā dzīvoklītī vien divsimt metru attālumā no lidlauka, bet lidostā nekad nebija iegājusi.

Nekur nebija lidojusi.

Jums vienkārši jādodas uz Alikanti, tur ir brīnišķīgi, ziniet. Mete.

Viņa tiešām bija Karulīnes labākā draudzene, bet tagad vairs ne – vīrs, bērni, jauka māja Hundstadē, atvaļinājums ik vasaru tālās zemēs.

Jēziņ, Kīvesta, biju dzirdējusi, ka tur ir jauki, bet ka tā – vienkārši neticami!

Sinēve.

Viņa vidusskolā tik tikko spēja sareizināt divi ar divi, bet vēlāk bija noķērusi uzņēmēju no Harstades, kuram patīk jahtas un ieguldījumi īpašumos ārvalstīs.

Smējās par viņu, jā, tā viņas darija.

Ikreiz, kad sanāca kopā.

Ne skaļi, bet tas bija pamanāms.

“Vai vēlaties saņemt čeka kopiju? Maisiņu?”

Preces uz slīdlentes, un vienmēr šī skaņa.

Ak Dievs, kā viņa ienīda šo skaņu!

Pilngraudu maize.

Pīp.

Piens.

Pīp.

Četras kolas ar atlaidi.

Pīp.

Tu esi neglīta.

Pīp.

Tu nekad neko nerasniegsi.

Pīp.

Bet tad slepus, jā, ja viņas to zinātu, Karulīne bija piezvanījusi uz internetā atrastu numuru. Pirms tam bija izdzērusi vairākas

glāzes sarkanvīna, lai saņemtos. Un pirmajās reizēs ar nosvīdušu plaukstu bija nolikusi klausuli, bet trešajā reizē beidzot bija uzdrošinājusies atvērt muti.

Psihologs.

Apžēliņ, vēl vairāk par ko tenkot, vēl viens iemesls smieties par viņu, bet viņa to tik un tā bija izdarījusi.

Par laimi.

Būdē lidosta.

Viņa bija nodzīvojusi netālu gandrīz trīsdesmit piecus gadus, bet nekad nebija iegājusi pa tās durvīm.

Karulīne Berga vilka lielo, sarkano, jauno koferi pēdējos metrus līdz ieejai un aizsēdējās palika stāvam.

Ko bija teicis psihologs?

Ik reizi pa solim.

Labi, tu tiks ar to galā, Karulīne.

Viņa redzēja savu atspulgu spīdīgajās automātiskajās durvīs. Viņa teju varēja tām pieskarties, tomēr šķita, ka jau atrodas uz citas planētas. Karulīne bija nopirkusi jaunas drēbes. Bija apmeklējusi frizieri. Jā, patiesībā pēc tam, kad beidzot bija izdevies saņemties, lai piezvanītu, viņa bija izdarījusi visu, ko psihologs bija ieteicis. Ne uzreiz, nē, sākumā viņai viss bija licies pretīgi. It kā pār lūpām ikreiz, kad viņa tās atver, lītu samazgas. Viņš bija prašņājis par daudzām privātām lietām, par kurām viņa nekad nebija domājusi. Kādas bija tavas attiecības ar tēvu? Kas notika starp tevi un tavu māti? Apžēliņ, viņai bija sareibusi galva, uznākusi slikta dūša, viņā bija plosījušās iepriekš nepazītas domas un sajūtas, naktīs viņa nebija varējusi aizmigt. Bet pēc dažām nedēļām viss bija it kā beidzies. It kā sniega lavīna būtu nogrūvusi. Kad tā ir sākusies, to vairs nav iespējams apturēt.

Viņa uzsmaidīja savam atspulgam.

Tu esi tik skaista, Karulīne.

Tu esi tik gudra, Karulīne.

Jauns mētēlis, Karulīne? Tas ir jauki.

Psihologs viņai bija devis tādus uzdevumus.

Tev ir jāiemācās mīlēt sevi.

Oslo?

Galvaspilsēta.

Viņa sen bija gribējusi tur nokļūt.

Redzēt pili. Parlamentu. Kārli Juhanu. Nacionālo teātri. Frognera parku ar visām tā skulptūrām. Un ne mazāk operu.

Dziļi ievilkusi elpu, viņa piespieda sevi spert pēdējos soļus. Vienu. Tad vēl vienu. Tagad viņa bija iekšā. Atradās izlidošanas zālē. Mazliet reiba galva, bet viņa neapstājās. Viss rit labi, Karulīne. Vēl tikai nedaudz. Tur. Zils ekrāns. SK4III. SAS. Oslo. Izlidošana 12.35.

Es nāku, Viviana.

Tagad mamma brauc skatīties, kā tu dejo!

3

Holgers Munks jutās kā muļķis. Stāvēdams pie sava nelielā dzīvokliša loga, viņš aizdedzināja šodien jau ceturto cigareti. Pilsētā bija iestājies pavasaris, koki ap Bišletas stadionu bija sākuši zaļot, bet tas arī bija vienīgais, kas viņam lika justies mazliet labāk. Ziema bija bijusi smaga. *Nē, tā bija laba ziema, tāpēc viņš jutās tik muļķīgi.* Viņš bija paņēmis bezalgas atvaļinājumu. Mirjama, viņa meita, bija nokļuvusi nelaimē. Viņš bija atlicis malā darba pienākumus, lai palīdzētu viņai tikt uz kājām. Negadījums bija savedis ģimeni atkal kopā. Pirms vairāk nekā desmit gadiem Munks bija atstājis savu veco māju Rēā, bet šajā ziemā bija šķitis, ka viss traģiskais no tā laika ir zudis, it kā viņš nemaz nebūtu šķīries no Mariannes. Mirjama bija nokļuvusi slimnīcā, bet pēc tam, kad stāvoklis bija sācis uzlaboties, meita bija pārvesta uz viņu vecajām mājām. Un viņš bija braucis līdzi. Bijušās sievas jaunais vīrs Rolfs uz Mirjamas atveseļošanās laiku bija pārvācies citur, un Munks bija izmantojis izdevību ieņemt viņa vietu. Un tad viņi atkal gandrīz bija jutušies kā ģimene. *Sasodīts, arī viņam bija vajadzējis saprast, ka tas nav uz ilgu! Ak Dievs, kāds muļķis viņš bija bijis!* Kopīgas vakariņas ap dārgo galdu viesistabā. Viņi to bija pirkuši kopā jau sen, kad viņš tikko bija sācis darbu slepkavību izmeklēšanas nodaļā un pirmo reizi bija parādījusies lieka nauda. Piektdienas vakari pie televizora kā

pavisam parastai ģimenei. Viņš un Marianne uz tā paša divāna ar mazmeitu Marionu vidū. Mirjama tik tikko bija izglābusies no nāves – viņam taču bija vajadzējis saprast, ka Marianne tā izturas seno dienu vārdā. It kā visi atkal būtu kopā.

Marianne arī nebija Munku vainojusi par to, ka meita gandrīz gājusi bojā. Taču varēja uz to paraudzīties arī citādi. Slepkaivību izmeklēšanas nodaļa bija medījusi maniaku, un Mirjama bija kļuvusi par varmākas pēdējo upuri. *Varētu būt* viņa pēdējais upuris. Ievilcis dūmu, Munks pagrozīja galvu. Juta, ka šīs bailes vēl nav pilnībā pagaisušas. *Kas būtu, ja...? Un ja nu...?* Bet bija paveicies. Par laimi. Un viņš atkal bija ļāvies iegrimt šajā patīkamajā gaisotnē. Viņš un Marianne. Mirjama. Un mazā Mariona. Reizi pa reizei viņš bija uzvilcis laulības gredzenu. Muļķis, viņa taču to bija pamanījusi. Tikai pirms dažām dienām Marianne bija iznākusi uz lieveņa, kamēr viņš bija smēķējis.

Zini, Holger, mums jārunā...

Viņš to bija redzējis viņas acīs.

Rīt atgriezās Rolfs...

Viņš tikai bija pamājis ar galvu. Sakravājis to mazumiņu, ko bija paņēmis līdzī, Munks atkal pameta māju ar kājstarpē iežmiegtu asti.

Ir nu gan nejēga.

Kā dumjš pusaudzis.

Ko viņš īsti bija iedomājies?

Holgers Munks nodzēsa līdz pusei izsmēķēto cigareti pelnu traukā uz palodzes un grasījās aizdedzināt jaunu, kad iezvanījās tālrunis.

Displejā iemirgojās vārds.

To viņš ilgi nebija redzējis.

Anete Goli.

Prasmīgā, blondā prokurore, kura vadīja slepkavību nodaļu viņa prombūtnes laikā.

“Jā, Munks klausās.”

“Sveiks, Holger,” viņa teica draudzīgā balsī.

Holgers Munks bija īpašās izmeklēšanas vienības vadītājs Maribū ielā tikai nedaudz ilgāk par desmit gadiem un pa šo laiku bija sapulcinājis ap sevi talantīgākos izmeklētājus valstī. Anete Goli noteikti bija viena no tiem. Nebija noslēpjams, ka starp vienību un vadību Grenlannē bija radušās nesaskaņas. Munkam patika iet savu ceļu, un ne visi to atbalstīja. Viens no pretiniekiem bija priekšnieks Mikelsons. Munks bija pilnīgi pārliecināts, ka, gadījumā ja noziegumu atklāšanas rādītāji nebūtu tik nevainojami, Mikelsons būtu abus pazeminājis amatā, lai varētu sekot līdz viņu darbam. Politika. Kontrole. Anete Goli komandā nereti bija diplomāte. Kā līme, kas satur sistēmu kopā.

“Vai viss ir labi?” Goli jautāja. “Kā viņa jūtas?”

“Mirjamai viss ir kārtībā,” Munks atbildēja, sniedzoties pēc kārtējās cigaretes. “Patiešām arvien labāk, tagad viņa atsākusi runāt, vēl diezgan neskaidri, bet būs labi.”

“Prieks dzirdēt,” Goli sacīja un pārgāja uz nopietnāku toni. “Atvaino, ja traucēju, taču man ir jādzird tava atbilde. Mikelsons vēlas, lai vienība atkal sāktu darboties. Bez spiediena, protams, tikai tādā gadījumā, ja esi gatavs atgriezties.”

“Vai runa ir par to meiteni ūdenī?”

“Jā,” atbildēja Goli. “Tu jau zini?”

Munks bija paslēpies Rēas burbulī, mēģinādams turēt reālo dzīvi rokas stiepiena attālumā, bet no tās nebija iespējams izvairīties. Plašsaziņas līdzekļi klagāja par šo gadījumu. Jauna meitene, ģērbusies baleta tērpā, atrasta mirusi ezerā tālu no cilvēkiem, kalnos.

“Apmēram,” teica Munks. “Vai ir noskaidrots, kas viņa ir?”

“Viviana Berga, divdesmit divus gadus veca, strādāja Nacionālajā baletā.”

“Ak tā,” sacīja Munks. “Tātad viņa bija vietējā?”

“Patiesībā no Būdē, bet dzīvo šeit, tāpēc Mikelsons vēlas, lai ķeramies pie šīs lietas.”

“Vai viņa bija izsludināta par bezvēsts pazudušu?” jautāja Munks, saprotot, ka jau atgriežas darbā.

Policijā.

Meitene baleta tērpā?

Ezerā tālu kalnos?

Viņš nūdien bija centies nelikties par to ne zinīs, bet tam vairs nebija jēgas. Viņš bija atgriezies savā nelielajā dzīvoklī viens. Laulības gredzens tika droši noglabāts vannasistabas skapītī.

“Nē, kaut kādu iemeslu dēļ nebija.”

“Kā tad mēs uzzinājām, kas viņa ir?”

“No Būdē ciemos negaidīti ieradās māte, bet neatrada viņu mājās.”

“Velns lai parauj,” noņņācās Munks.

“Nu, kā tu domā? Vai esi gatavs? Vai sāksim strādāt? Sacelsim vienību atkal kājās?”

“Kurš tagad izmeklē lietu?”

“Kriminālpolicija, bet tikai pagaidām. Tā būs mūsējā, ja piekritīsi.”

“Vai esi birojā?”

“Jā,” teica Goli.

“Būšu klāt pēc divdesmit minūtēm,” sacīja Munks un beidza sarunu.

Mīa Krīgere grasījās aizlimēt pēdējo kartona kasti, kad klēpjdatorā, kas stāvēja atvērts uz viesistabas galda, noskanēja *Skype* zvans. Trīsdesmit četrus gadus vecā sieviete pasmaidīja, ieraudzījusi, no kā tas pienācis.

Nebeidzamā vasara.

Seši mēneši burulaivā pa Karību jūru.

Pacēlusi kafijas krūzi no grīdas, viņa apsēdās uz dīvāna, paveltot kājas zem sevis.

“Čau, Mīa! Kā klājas? Vai lidmašīnas biļeti rezervēji?”

Viktors Viks. Bijušais kolēģis, kurš pirms daudziem gadiem bija pametis gan ledaino Norvēģiju, gan darbu, lai piepildītu sapni.

“Jau vakar,” Mīa pamāja ar galvu. “Lidojums ar pārsēšanos Ņujorkā.”

“Tas labi,” pasmaidīja iedegusī seja ekrāna otrā pusē. “Kad nolaidīsies?”

“Nākamotrdien. Vai esi Sentomasā vai kur citur?”

Viktoram aiz muguras parādījās melnīgnsnējs viesmīlis un nolika uz galda dzērienu ar lietussardziņu.

“Esam pietauvojušies Rodtaunas ostā Tortolā. Šeit ir tik nogurdinoši.”

“Sentomasā?”

“Jā, kruīza osta. Šeit ierodas arī visi amerikāņu tūristi.”

“Vai gribi, lai braucu pie jums?”

“Nē, nē,” sacīja Viktors Viks, izvelkot pāris dolāru banknošu no raibā krekla kabatas.

Pamājis ar galvu, viesmīlis nozuda. Fonā Mīa saskatīja palmu. Griestu ventilatoru. Cieši apskāvušos pāriņi, kas smiedamies iet garām, rokās turot dzērienus. Viņa – baltā bikini, viņš – ar kailu torsu.

Karību jūras salas.

Viņa joprojām nespēja noticēt, ka tā ir patiesība.

“Mēs tevi sagaidīsim. Esi bez raizēm. Sasodīts, te šodien ir karsti. Kā tur pie tevis? Mūžīgā ziema?”

Piemiedzis ar aci, viņš ar plaukstas virspusi noslaucīja pieri.

“Nē, šeit tagad sāk izskatīties pēc pavasara,” Mīa atbildēja, palūkojoties ārā pa logu.

Bālā saule meta maigus starus pār tukšo viesistabas grīdu. Aprīlis. Pavasaris Oslo. Trīspadsmit grādi. Dziļi smagā tumsa, kas visu ziemu bija gūlusies pār galvaspilsētu, beidzot bija prom, bet šis, protams, nebija nekas salīdzinājumā ar to, kas viņu sagaida.

Virdžīnu salas.

“Šeit vasara ilgst visu gadu,” Viktors Viks pasmaidīja un iedzēra vēl vienu malku dzēriena. “Ļoti priecājos, ka mums tas izdevās, Mīa. Būs patīkami tevi atkal redzēt. Pirms iekāpšanas lidmašīnā piezvani, labi? Tad zināšu, ka esi ceļā.”

“Pilnīgi noteikti,” Mīa pamāja ar galvu. “Es domāju, ka būšu Sentomasā otrdien ap pulksten vieniem.”

“Jā, tā varētu būt, rīta reiss no Ņujorkas,” Viktors piekrita. “Paziņo man, ja mums būs jāpiestāj kaut kur citur, okei?”

“Sarunāts.”

“Bezgalīgā vasara gaida,” sacīja Viktors Viks un pacēla dzērienu pēdējo reizi, pirms uzsita pa taustiņu un beidza sarunu.

Mīa Krīgere izslēdza ekrānu un juta, ka ķermenī izplatās karstums.

Seši mēneši uz jahtas.

Kāpēc viņa par to nebija iedomājusies agrāk?

Tētis virtuvē mājās Osgorštrannā, noliecies pār viņa abonētajiem burāšanas žurnāliem.

“Ak, paskaties šeit, Mīa! J klases *Endeavour*! Vai esi redzējusi kaut ko tik skaistu?”

Astoņi gadi. Brīdis, kad viņa varēja pabūt ar tēti divatā. Dvīņumāsa Sigrīda atradās kaut kur citur. Baletā. Korī. Manžā. Viņas bija ļoti atšķirīgas. Sigrīda – vienmēr aktīva. Mīa – klu-sāka. Viņai nepiemita tāda tieksme uz izrādīšanos. Divas meite-nes, kuras dzimušas reizē un uz visiem laikiem ir saistītas viena ar otru, tomēr tik atšķirīgas.

Vai gribi būt Sniegbaltīte? Un es būšu Ērkšķrozīte, labi?

Kāpēc man vienmēr jābūt Sniegbaltītei, Sigrīda?

Jo tev ir tumši mati, bet man – gaiši, vai neesi to pamanījusi?

Nē. Esmu nejēga.

Nejēga? Tu nekad nedrīksti tā sacīt. Tu esi visbrīnīšķīgākā meitene, kādu pazīstu, Mīa.

Mīa Krīgere aizvēra datoru un nolika kafijas krūzi atkal uz grīdas.

Vairs par to nedomāt.

Tagad tas ir beidzies.

Viņa pārvilka līmlenti kartona kastes vākam un paņēma flo-māsteru. Pagāja zināms laiks, lai izlemtu, ko viņa grasās rakstīt, bet uzrakstīja pavisam vienkārši.

Bildes.

Pacēlusi kasti, Mīa uznesa to mazākajā guļamistabā un novie-toja līdzās citām. Atmiņas. Viņai beidzot bija pieticis spēka tās pārcilāt un atbrīvoties no visa, kas bija sagādājis sāpes. Pēdējā kaste bija izrādījusies visļaunākā. Vienu no fotoalbumiem bija īpaši grūti šķirstīt. *Mīas albumu*. To, ko viņai bija iekārtojusi māte. Pirmajā atvērumā Mīa – zīdāinis ratiņos, tad vēl tikai

viena fotogrāfija, kur viņa ir viena pati, un pēc tam nebeidzamā virknē: *Mīas un Sigrīdas 2. dzimšanas diena. Sigrīda un Mīa dejo. Tētis nopircis jaunu mašīnu!* Visa bērnība un pusaudzes gadi Osgorštrannā dokumentēti tā, kā to mēdza darīt astoņdesmito gadu fotoalbumā. Izbalējušas, krāsainas atmiņas, kas bija radījušas tūlītēju vēlmi ieskriet vannasistabā, atskrūvēt tablešu pudelišu vāciņus un vienkārši apdullināties, bet viņa, protams, to nebija darījusi.

Tur tagad ir tukšs.

Vairs nekādu tablešu.

Tukšs visos skapjos.

Vairs nekādu pudeļu.

Pirms četriem mēnešiem iekštelpās ziemas bija bijis gandrīz vairāk nekā aiz logiem. Alkohols un tabletes. Nepārtraukta apdullināšanās, lai neredzētu pasauli, ar ko viņa nespēj tikt galā.

Pirms desmit gadiem dvīņumāsa Sigrīda bija atrasta piecūkotā Teijenes pagrabā mirusi no heroīna pārdozēšanas. Bēdu sagrauzti bija aizgājuši arī viņas vecāki. Devušies aizsaulē. Miruši.

Pirms gada viņa bija pārdevusi savu dzīvokli Oslo, nopirkusi māju pie jūras Trendelāgā un nolēmusi viņiem sekot.

Izdarīt pašnāvību.

Nāc, Mīa, nāc.

Dvīņumāsa Sigrīda baltā kleitā skrien pa dzeltenu labības lauku, saucot viņu gluži kā hipnotiskā sapnī.

Ak Dievs, kāda muļķe es biju!

Viņa joprojām izjuta kaunu.

Pēdējo reizi uzmetusi skatienu kartona kastēm, Mīa aizvēra durvis un nokāpa lejā uz viesistabu.

Jauna dzīve.

Seši mēneši uz jahtas.

Atkal klusībā pasmaidījusi, viņa nolika tukšo kafijas krūzi uz virtuves letes un grasījās iet uz vannasistabu nomazgāties, kad

atskanēja zvans pie durvīm. Viņa izgāja gaitenī un durvju actiņā ieraudzīja pazīstamu seju. Kaimiņš Aleksandrs, jauns puisis tā ap divdesmit, kopā ar gaišmatainu meiteni, šķiet, ka māsu.

Vai neesi iedomājusies par izīrēšanu?

Kamēr esi prom?

Viņai šobrīd ir mazliet grūti...

Mīa Krīgere bija apsvērusi iespēju pārdot dzīvokli, tikt prom no šīs pilsētas, bet allaž bija bijusi mazliet par vāju. Gribēja palīdzēt kādam, kam nepieciešams. Arī šajā ziņā viņas bija diezgan dažādas, Sigrīda un viņa. Māsa vienmēr daudz stingrāka, Mīa – mūždien jūtīga pret apkārt notiekošo, dažkārt par daudz atklāta un godīga. Viņai noteikti bija jāklūst par kaut ko pavisam citu, nevis policisti. Dažreiz ļaunums viņu gandrīz salauza. Patiesībā sākotnēji viņa bija izlēmusi studēt literatūru. Kopš mazotnes viņa bija ienirusi fantāziju pasaulē, lai paslēptos no spēcīgajiem iespaidiem visapkārt. Viņa bija pamēģinājusi, pierakstījusies uz kursiem Blindernā, apmeklējusi dažas lekcijas, bet līdz gala eksāmenam tā arī nebija tikusi. Tas bija šķītis bezjēdzīgi. Lasīt grāmatas, kamēr Sigrīda dzīvo uz ielas, duras vārtrūmēs, nē, viņai bija jādara kaut kas konkrētāks. Tāpēc Mīa teju nejauši bija pieteikusies Policijas akadēmijā, un kaut kāda dīvaina iemesla dēļ mācības viņai labi padevās. It kā viņa būtu radīta šai profesijai. Munks viņu bija pieņēmis slepkavību izmeklēšanas nodaļā jau pirms studiju beigām. Viņai viss bija iepaticies jau pašā sākumā. Komandas saliedētība. Ārkārtīgi prasmīgie un inteliģentie cilvēki. Sajūta, ka tu dod kaut kādu ieguldījumu. Esi vairogs pret visu šo postu. Bet tas bija bijis abpusēji griezīgs zobens. Ārkārtīgi ass, bet tajā pašā laikā neiedomājami trausls.

Tas padara tevi tik īpašu, Mīa.

Tāpēc tu esi labākais, kas man ir.

Pēdējos desmit gadus Holgers Munks Mīai bija gandrīz kā tēvs, un viņa būs viņam mūžīgi pateicīga, bet tagad bija pienācis laiks.

Jauns sākums.

Sešus mēnešus brīva.

Kad Mīa atvēra durvis un ielaida jauniešus, viņa juta, kā ķermenī atkal ieplūst kūšājošs prieks.